

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1714

Q. 35. Quid dicendum sit de Matrimonio, quod acatholicus contrahit sub conditione, si conjux maneat fidelis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42682

adjectæ Matrimonio, & substantiæ illius non
adversantes, habentur pro non adjectis, uti ha-
bet communis & certa, sed conditio, *si es honesta*,
videtur esse impossibilis respectu corruptæ, cum
in præteritum non sit potentia, secundam Ho-
stiens., ergo. 32. Opinionem Hostiens. commu-
niter rejici, quando enim à Matrimonio reji-
ciuntur conditiones impossibiles, intelliguntur
ex solùm, quæ per se sunt tales: uti, *si cælum di-
gitis regeris*, non autem, quæ ex se sunt possi-
biles, & ex accidenti solùm impossibiles, qualis
est conditio, *si es virgo*, *si es honesta*, *Averin. Confil.*
*32. Palud. in 4. dist. 29. q. 2. a. 5. Silvest. verb. Ma-
trimonium 3. q. 8. & alii apud Covarr. supra §. 2. n. 249.*
3. Eagn. supra n. 20.

§. 12. Notat *Avers.* §. ult. moraliter loquen-
do non esse licitum contrahere Matrimonium
sub conditione, nam si est conditio de præsentis
vel præterito, in eam potius inquirendum: si
est de futuro, est exspectanda, ut absolute con-
trahi possit, quia iste modus contrahendi sub
conditione est subjectus variis perplexitatibus,
causatque sæpe multa dissidia & lites.

De modis contrahendi Matrimonii sub va-
riis aliis conditionibus videri potest etiam *Avers.*
q. 5. f. 6.

Q. 35. Quid dicendum sit de Matrimonio, quod
Canonisticus contrahit sub conditione, *si conjux maneat
solus*. Casus potest sic proponi: Titius ritu Cal-
vinistico contracturus Matrimonium cum Ti-
tia, intendit expressè, (quamvis intentione
mente reservatâ, uti solent reformati doctiores)
sic contrahere, & non aliter, quàm sub ea con-
ditione, ut si Titia sibi fidem servaverit, &
quamdiu sibi fidem servaverit, velit hanc esse
suam

suam, si fidem non servaverit, neque Titius velit teneri contractu Matrimoniali. Titia postmodum non servat fidem, cuius ubi convicta fuit, Titius per sententiam consistorii declaratur liber à contractu Matrimoniali, daturque facultas ad secunda vota transeundi. *Quæritur*, an Titius nunc catholicus possit transire ad secundas nuptias cum catholica.

251.

§. 1. Negârunt multi Doctores catholici his rationibus: 1. Matrimonium ex natura sua est indissolubile, ergo quando Titius voluit Matrimonium, voluit contractum indissolubilem. 2. Titius vel voluit contractum Matrimoniale secundum substantiam, vel non, si voluit, etiam implicite voluit Sacramentum, vel saltem contractum indissolubilem: si non voluit, ergo nequidem voluit Matrimonium, quod est contra terminos casûs. 3. Matrimonium saltem consummatum Jure divino est indissolubile, uti tenent omnes DD. Catholici, sed Titii Matrimonium est consummatum, quia proles habent, ergo Jure divino est indissolubile. 4. Titius voluit & intendit Matrimonium validum, ergo potius voluit valorem, quàm conditionem repugnantem valori Matrimonii. 5. Titius præsumitur ita animo comparatus, ut si sciret contractum Matrimoniale esse elevatum à Christo ad rationem Sacramenti, esset hoc crediturus & contracturus conformiter institutioni Christi, quæ generalis animi comparatio & intentio prævalet privato errori. 6. Ex animi comparatione prudenter præsumitur, quod Titius interpretativè id malit, quod vult vera Christi Ecclesia, sed hæc vult indissolubilem contractum, ergo & Titius. 7. Habent hæretici generaliter

intentionem
Christus
mentum
duas inte
trahere M
Christus
dissolubil
monium
dissolubil
illa fortit
let prior
universalit
substantia
tractum
tionem
taceat, qu
jecta non f
q. 2. post
Vincent. Ho
si quando
se velle cur
apponant
stantiam M
copulâ erit
habetur in
sta, Cap.
que est co
pis, cum fi
u. Condit
contractib
pati; ubi G
priet tacit
tatem in co
quod con
sta, ad val

inter

intentionem faciendi eo modo contractum, quo Christus instituit, hæc intentio sufficit ad Sacramentum Matrimonii, ergo. 8. Titius habuit duas intentiones contrarias, unam, volo contrahere Matrimonium, sicuti in vera Ecclesia Christus instituit; alteram, volo contrahere dissolubiter in casu fornicationis, ergo Matrimonium Titii potius fuit indissolubile, quam dissolubile. *Prob: conseq.* Inter duas intentiones illa sortitur effectum, quæ prævalet sed prævalet prior, quæ ex suo modo tendendi est magis universalis, ergo. 9. Conditio apposita contra substantiam Matrimonii tunc solum vitiat contractum, quando uterque consentit in appositionem, non autem, si alter contradicat, aut taceat, quia hoc casu perinde se habet, ac si adjecta non fuisset; ita *Fagn. ex Cap. Aliquando. 32. q. 2. post Præpos. Silv. Covarr. Barb. consentiunt Venet. Hostiens. & alii suadentes mulieribus, ut si quando viri ad mulieres alliciendas ostendant se velle cum iis Matrimonium contrahere, & apponant huiusmodi condiciones contra substantiam Matrimonii, ipsæ taceant, secutâ enim copulâ erit Matrimonium.* 10. Conditio turpis habetur in contractu Matrimonii pro non adjecta, *Cap. fin. De condit. appof. atqui conditio, quæ est contra substantiam Matrimonii, est turpis, cum sine peccato impleri non possit, ergo.* 11. Conditio mente retenta nihil operatur in contractibus *L. Cum in plures 60. §. Locator. ff. Locati; ubi Glossa, quis enim est tam stupidus, qui putet tacitam contrahentis cum aliquo voluntatem in contractibus spectandam esse? Adde, quod conditio hæc ex errore speculativo adjecta, ad valorem vel non valorem actus perinde se*

se habeat, ac si adjecta non fuisset. 12. Conferretur Baptismus ab eo, qui non credit Baptismus esse Sacramentum, ergo etiam ministratur Matrimonium ab eo, qui non credit illud esse Sacramentum, *Gob. tr. 10. Caf. 19. 13.* Præsumptio fori externi stat contra Titium, eò quòd illud iudicabit, quod forinsecus demonstravit foris autem declaravit Matrimonium, ergo confitebitur voluisse Matrimonium contrahere secundum suam naturam, quæ verè insolubilis est, donec sufficienter illum defectum suæ institutionis probaverit. 14. Ex contraria sententia sequetur Matrimonia hæreticorum passim dissolubilia, cum maxima confusione Christianitatis, item proles esse spurias & illegitimas. 15. Sequentur itidem multa inconvenientia iniquissima divortia fient, polygamia incutetur, hæreticæ mulieres horrebunt conjugium. 16. Denique sequitur posse dari contractum matrimonialem purè civilem & dissolubilem, qui pugnet cum natura Matrimonii, cum necessariò versetur circa corpora in perpetuum tradenda, omnis enim matrimonialis contractus versatur circa corpora indissolubiliter tradenda.

252. §. 2. Pro parte affirmativa, supponendum est Punctum difficultatis recidere ad hanc questionem, an consensus Titii ex prævalente intentione fuerit restrictus ad conditionem illam, quæ pugnantem insolubilitati Matrimonii, potestque quæstio habere locum etiam in Catholicis, qui ex invincibili ignorantia putaret probabilem esse sententiam, quam dicunt fuisse Constantini & Catharini docentium, Matrimonium consummatum fidelium Catholicorum

dissolubilis, id est, ita solubile Matrimonium bene gratia nempe sub illa fine ad aut legibus, nisi ex illis esse Helveria nisi alius sit se contra sectæ ac cibiliter, mis mat die Vener le fumer mere con Jure præ diversa nis, quòd juxta sua alii Titii prius Mat si fuit aliquid aliquando Quod Mat tum, ita Matrimonium stantia Mat tente, & te, is con Tom. V

dissolubile quoad vinculum in casu fornicatio-
 nis, ideoque expressè nollet Matrimonium, nisi
 ita solubile, de illo similiter quæri posset, an hoc
 Matrimonium esset validum. *Supponendum 2.*
 Titium & Titiam hæreticos materiales fuisse
 benignaros suæ sectæ, illiusque doctrinæ, quod
 nempe liceret ipsis Matrimonium contrahere
 sub illa conditione, & si frangeretur fides, tran-
 sire ad aliud, nempe per legitimam consistorii
 aut legitimi Superioris decissionem, uti mille-
 nis exemplis scimus Matrimonia quoad vincu-
 lum esse dissoluta in Anglia, Batavia, Palatinatu,
 Helvetia. *Supponendum 3.* Prudenter præsumi,
 nisi aliud constet, quod quisque in agendo ve-
 lit se conformare moribus gentis suæ, item suæ
 sectæ ac doctrinæ in illa propositæ, quam invin-
 cibiliter putat esse unicè veram: hinc præsumi-
 mus materialem hæreticum absque scrupulo
 die Veneris comedere carnes: Calvinistam nol-
 le sumere corpus Christi, Lutheranum velle su-
 mere corpus Christi, sed cum pane. Pari igitur
 jure præsumendum est, si duæ sectæ habeant
 diversa principia circa contractum Matrimo-
 nium, quod utriusque sectatores velint illum inire
 juxta sua principia. His suppositis; Putârunt
 alii Titium posse ducere aliam: Ratio est 1. quia
 prius Matrimonium ab initio fuit nullum, aut
 si fuit aliquod, per quas causas & quomodo fuit
 aliquando contractum, per easdem desit esse.
 Quod Matrimonium Titii arbitrio fuerit nul-
 lum, ita suadetur: Quicumque contrahit Ma-
 trimonium sub conditione pugnante cum sub-
 stantia Matrimonii acceptata ab altero contra-
 hente, & ex tali intentione efficaci ac prævalen-
 te, is contrahit invalidè, atqui Titius contraxit

Tom. VIII.

L

Matri-

Matrimonium sub conditione pugnante cum
 substantia Matrimonii acceptata ab altero con-
 trahente, & ex tali intentione efficaci ac præva-
 lente, ergo. *Major est omnium*, & decidit
 Cap. fin. De conditionibus appositis, nam alii
 quin intendent & non intendent Matrimo-
 nium. *Minor prob.* Imprimis Titius contrahens
 sub conditione pugnante, nam contrahens sub
 conditione dissolubilitatis in causa fornicatio-
 nis, contrahit sub conditione pugnante cum
 substantia Matrimonii, Titius contraxit sub
 ista conditione dissolubilitatis, ergo. *Major est*
omnium Catholicorum, & constat ex eodem
 Cap. fin. *Minor patet ex terminis casus.* Denique
 conditio hæc fuit acceptata ab altero contra-
 hente (quamvis id non sit opus, uti contra Eg-
 Covarr. & alios Canonistas rectè ostendunt. *Po-*
zius l. 3. c. 12. n. 8. Perez d. 16. sect. 5. Hurz. d.
diff. 8. n. 30. Dicast. d. 5. dub. 11. n. 148. Bosjo De
Sacram. d. 1. f. 3. ubi dicit, omnes Theologi
ita sentire) nam uterque contrahens voluit
alteri obligare more in sua religione usitato
& similem alterius obligationem acceptatam
quam credidit ex suæ religionis instituto &
Jure divino non esse absolutè perpetuam, sed
tantum conditionatè, ergo uterque acceptavit
conditionem. Antecedens est certum ex suppo-
2. & 3. consequentia est per se nota. Denique con-
tractus ille essentialiter conditionatus fuit
intentione efficaci ac prævalente, nam Titius
vel habuit duas intentiones, unam universalem,
volo sic contrahere, sicuti debeo in vera Christi
Ecclesia, & alteram, volo contrahere dissolubili-
casibus mihi juxta principia meæ sectæ licitis, vel
habet unam tantum, contrahendi postea

modo, quidquid dicatur, voluit intentione ab-
 soluta & efficaci contrahere sub conditione
 pugnante cum substantia Matrimonii, quæ ne-
 cessario affert indissolubilitatem, ergo. *Minor*
 quoad posteriorem partem patet ex terminis ;
 quoad priorem, probatur : Inter duas intentio-
 nes contrarias illa est de præfenti prævalens,
 quæ essentialiter est exclusiva alterius, atqui in-
 ter istas intentiones posterior est exclusiva
 prioris, ergo. *Major* est certa : *minor* patet, cum
 expressè non alter velit contrahere, nisi exclu-
 dendo indissolubilitatem, & consequenter Ti-
 tus non voluit efficaciter Sacramentum Matri-
 monii, neque contractum matrimonialem di-
 stinctum à Sacramento & insolubilem, cum u-
 traque enim pugnat expressa intentio contra-
 hendi dissolubiliter, imò facilè quilibet ex ter-
 minis casus deducet, quòd nequidem ineffica-
 citer voluerit contractum indissolubilem. *Ratio*
 est ab auctoritate Cap. fin. De condit. apposi-
 tis, & ex omnibus ferè doctoribus in illud Ca-
 pitulum; nam expressè dicunt, si apponatur condi-
 tio repugnans perpetuitati vel insolubilitati
 Matrimonii, hoc ipso conditionem haberi pro
 non adjecta, hoc est, ita vitiari contractum, ut de
 facto nullus sit. Hinc *Poncius* in append. ad tract.
 De Matrim. l. 9. §. 2. n. 11. quærens : si hæreticus
 in eo sit errore, ut existimet Matrimonium
 esse ex causa dissolubile, & licere libellum re-
 pudii, ut olim in lege ante Christum, quid fiet?
 Cui quæstioni ita in terminis paulò post re-
 spondet : *si verò expressè ita velit contrahere, &*
non aliter, sive eum animum explicet, sive in mente
contineat, nullum est Matrimonium. Idem ex com-
*munitissima habet *Rayn.* ad Cap. fin. supra, item*

Ex
 20
 H. m.
 Clau
 a C
 Lou

Lug. d. 8. f. 8. Perez, *Dicast.* De Matrim. d. 2. dub.

4. *Avendanno* in addit. ad append. p. 1. §. 2. n. 481.

Ratio 3. est, quia Catholicus sine dubio

magis censetur velle sic contrahere Matrimo-

nium, sicut vult vera Ecclesia, quam hæreticum

quo non obstante, si Catholicus velit contrahere

sub conditione pugnante cum insolubilitate

idque appetiatiuè magis, hoc vitiat contra-

ctum, & Matrimonium illius nullum est, ergo

253. §. 3. Hæc secunda sententia videtur esse pro-

babilior, quia tamen videtur esse aliqua proba-

bilitas pro valore primi illius Matrimonii, quod

est in quadam possessione, putarem saltem pro-

pter scandalum non esse procedendum ad alium

Matrimonium, nisi prius obtentâ Tribunalis

alicujus Catholici declaratione de invaliditate

prioris.

254. §. 4. *Ad rationes oppositas*, est facilis responsio

Ad 1. & 2. Titius voluit Matrimonium & eius

substantiam, non quomodocunque confidera-

tam, sed præcisè ut respicientem ritum hære-

corum, idest, ut dissolubilem ex causa forma-

tionis. *Ad 3.* Matrimonium consummatum est

Jure divino insolubile, si sit initum juxta ma-

tutionem Christi, qui voluit intendi indissolu-

bilitatem: aliter initum non est indissolubile

ut patet in Matrimoniis infidelium consu-

matatis. *Ad 4.* Intendit Matrimonium validum

sed valore respiciente conditionem dissolubili-

tatis efficaciter appositam, sic autem volens

valorem, simul voluit conditionem pugnante

tem cum valore Matrimonii, quæ posteriori

litio prævalebat, atque ita exercitè excludit

valorem, quem signatè tantum volebat.

Dato Titium sic fuisse comparatum, non

hæc comparatio animi prævaluit præfenti volitioni fundatæ in errore privato, quem invincibiliter putabat esse unicè verum. *Dixi*, dato, nam multi Catholici fugiunt Matrimonium, quia timent se perpetuò alligandos uxori rixosæ, & fortè adulteræ, ergo etiam posset id timere acatholicus, & ideo nolle contrahere, si sciret esse pro omni casu indissolubile. *Ad 6.* præsumitur, quòd appetitiuè id malit, quòd facit Ecclesia sua juxta judicium suum invincibiliter erroneum, non autem quòd facit vera in se Ecclesia Catholica, actu enim præfert suam Ecclesiam Catholicæ, & ex hoc invincibiliter errante judicio præfert ejus modum contrahendi Matrimonium modo contrahendi catholico, ex illa autem comparatione animi, quam ponit objectio, solum sequitur, quòd mallet facere, quòd facit Ecclesia Catholica, si crederet, hanc esse veram, non autem sequitur, quòd de facto malit, uti rectè notant *Pontius*, *Lug. Dicast. Apendice* supra. *Ad 7.* Qui sic intentionem restringunt, uti casus supponit, habent generalem intentionem eo modo contrahendi, quo Christus juxta suam apprehensionem instituit, nempe dissolubiliter. *Ad 8.* Patet ex dictis, nam prævalet intentio contrahendi dissolubiliter, cum expressè se ad hoc restringat. *Ad 9.* nego, quidquid sibi dicitur, nam imprimis cum uterque contrahens sit minister hujus Sacramenti, & simul suscipiens, si solum unius intentio sit nulla, totum Sacramentum est nullum: Deinde hinc utriusque intentio est nulla, cum uterque expressè intendat dissolubilitatem, ergo cum tale Matrimonium ab initio sit nullum, nec mutetur intentio, manet nullum, nec validari potest per copulam

pulam cum eodem errore positam. *Ad 10.* Cap. 11. Iud expressè dicit, si conditiones turpes sint contra substantiam conjugii, puta, *contraho tecum donec inveniam aliam &c.* haberi pro adjecta, & facere Matrimonium esse nullum, talis autem est conditio hæc apposita. *Ad 11.* Lex illa loquitur de foro externo, nam de interno certum est apud omnes conditionem mente retentam, si sit contra substantiam Matrimonii, vitiare contractum. *Bosco. l. c. Perez f. 8. n. 1. & 3.* Quod additur de errore speculativo, nihil est, quia error Titii valde practicius fuit, dirigens actionem contrahendi. *Ad 12.* Si baptizans vel suscipiens Baptismum absolute per prævalentem intentionem non aliter vellet Baptismum, quàm si non esset Sacramentum, Baptismus non esset validus, ut tenent omnes, & in hoc est paritas cum nostro casu. *Ad 13.* præsumptio fori externi est pro eo, quòd Titius more in sua secta usitato contraxerit, id est, solubiler. Et tam parum tenetur Titius probare in foro externo, quòd habuerit expressam intentionem contrahendi dissolubiler, quàm Catholicus teneatur probare intentionem contrahendi indissolubiler, id enim debet æqualiter præsumi de utroque in sua regione bene instructo. *Ad 14.* Loquimur de Matrimoniis initis cum intentione ita restricta prout inuit Titius, an alii ita incant, nescimus. Quod additur de spuris & illegitimis prohibitis nihil est, nam omnes ferme gentes contrahunt dissolubiler, nec tamen ullus dixerit proles omnes earum esse illegitimas, quia nempe illegitimus non censetur, qui inter gentes extraneo loco civiliter Matrimonio nascitur, tales enim in Imperio & Regnis plerisque admittuntur.

hæredi
pallim
Gob. in
ex Mat
nam.
vortium
te per
priori
veniret
nymph
enim ta
se præd
esse ser
quale M
re civil
vel alite
Titium
postea c
inter sp
monii f
§. 5.
sciatur,
expressa
bilitate
tentio
Christi
leret ad
sequent
catholi
valida,
rationib
cum ali
positum
Et quan
hæ

hæreditates etiam Catholicorum. Adde, quòd
passim teneant DD. cum *Sanch.* l. 8. d. 34. n. 36.
Gob. in *Quin.* tr. 5. c. 37. n. 247. prolem natam
ex Matrimonio bonâ fide contracto esse legiti-
mam. *Ad 15.* Non est, quod ista timeantur. Di-
vortium in casu adulterii esset justum. Definen-
te per legitimam Judicis sententiam opinione
prioris existimati Matrimonii, alterum super-
veniret sine polygamia. Hæreticæ absque para-
nymphis Theologis inveniunt sponfos, putant
enim tam masculi quàm fœminæ apud eos se es-
se prædestinatos ad opera carnis, & impossibile
esse servare castitatem. *Ad 16.* Sive illud quale
quale Matrimonium nominetur contractus pu-
rè civilis, contractus Matrimonialis dissolubilis,
vel aliter, ad rem non facit, cum verum maneat,
Titium posse transire ad alia vota. De cætero
postea dicam à n. 411. contractum de præsentibus
inter sponfos vel non valere in ratione Matri-
monii simpliciter, vel esse indissolubilem.

§. 5. Hæc diæta non habent locum, si non
sciatur, quòd alteruter contrahentium habuerit
expressam intentionem ita restrictam ad dissolu-
bilitatem, tum enim præsumitur, quòd in-
tentio contrahendi secundum institutionem
Christi prævaluerit, & quòd intenderint, ut va-
leret actus, prout valere potuit & debuit. Con-
sequenter dicendum est, quòd Matrimonia a-
catholicorum ordinariè censerì non possint in-
valida, & hoc satis evincunt saltem aliqua ex
rationibus num. 251. allatis, ac ita tenet etiam
cum aliis *Gob.* in exp. tr. 10. n. 707. dicens op-
positum sibi non ampliùs videri esse probabile.
Et quamvis probabile esset, tamen secundum

dicenda à nu. 527. standum esset Matrimonio
quod in possessione est.

256. Q. 36. Quid notandum sit circa illum, qui
tantum consentit. R. §. 1. Qui fingit se confes-
sione, peccat, imprimis peccato sacrilegii contra
reverentiam Sacramenti, in quantum Minister
est, & falso absque justa causa sine intentione
adhibet signa Sacramenti. Deinde contra iusti-
tiam, quia in contractu oneroso, si unus boni
fide ponat partem suam, habet jus, ut etiam al-
ter adjiciat suam, & sic ponatur æqualitas, *Arz.*
q. 3. f. 1. *Gob. tr.* 10. n. 411. Quid dicendum sit
si quis metu gravi cogatur inire Matrimonium,
quod sit invalidum, dicitur n. 660.

257. §. 2. Qui fictè contraxit Matrimonium, si
secuta sit copula siue non, regulariter tenetur
fœminam illam ducere, si hæc non sit usæ fran-
de, quia alioqui per injuriam fit ei damnum no-
tabile, tum in fama, tum in fortunis & condi-
tione vitæ, nam nulli alteri permittetur nubere,
cùm prius Matrimonium præsumatur fuisse
validum, *Sanch. Lug. De just. d.* 12. nu. 36. in-
nuens contra *Sanch.* raro excusare disparitatem
conditionis, nam quando ipse comparebat cor-
am Parocho & testibus, non poterat prudent-
ter præsumi fictio, non enim poterat præsumi
velle illudere Ecclesiæ, ergo puella prudenter
putavit se per Matrimonium illud elevatam esse
ad dignitatem conjugis, à qua deturbari non
debet. Dixi, regulariter, nam si puellæ nullum
sequeretur damnum, eò quòd Matrimonium
non esset ita publicè notum, putat *Sanch. l. 1. d.*
11. n. 5. deceptorem non teneri ducere, quod
Castrop. & Krim. n. 529. reputant probabile, quod
uterque manet æqualiter liber ad alias nuptias